Особливості поєднання класів страхування 19, 1 та 2 для компаній зі страхування життя

Умови договорів страхування · https://nasu.com.ua/mdata/osoblyvosti-poyednannya-klasiv-strahuvannya-19-1-ta-2-dlya-kompanij-zi-strahuvannya-zhyttya/

Як саме лайфовий страховик має виконувати вимоги ч. 8 ст. 11 ЗУ «Про страхування», якщо він додатково отримав ліцензії на класи 1 та/або 2?

Чи має право такий страховик продовжувати укладати договори за класом 19, включаючи до них допоміжні ризики на додаток до основних?

Чи може ризик «смерть у результаті нещасного випадку» виступати єдиним та основним ризиком за договором страхування життя (клас 19)?

Чи дозволяється визначати основним ризиком за класом 19 «смерть застрахованої особи», але через перелік винятків обмежувати його покриття виключно смертю від нещасного випадку або хвороби?

Відповідно до частини восьмої статті 11 Закону про страхування страховик, який отримав ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування та/або вхідного перестрахування за класами страхування життя (основних ризиків), може без отримання ліцензії на здійснення страхування ризиків, включених до класів страхування 1 та/або 2, здійснювати страхування цих допоміжних ризиків при виконанні таких умов:

- такі допоміжні ризики стосуються об’єкта страхування, застрахованого за основним ризиком;
- такі допоміжні ризики пов’язані з основним ризиком, який належить до класу страхування, за яким страховик має ліцензію;
- допоміжні ризики страхуються за тим самим договором страхування, за яким страхується основний ризик;
- здійснення страхування допоміжних ризиків передбачено планом діяльності страховика, поданим до Національного банку для отримання ліцензії на здійснення діяльності із

страхування.

Водночас у пункті 2 частини сьомої статті 11 Закону про страхування передбачено, що страховик, який отримав ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування та/або вхідного перестрахування за класами страхування життя, може отримати ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування та/або вхідного перестрахування за класами страхування іншого, ніж страхування життя, а саме за класами страхування 1 та/або 2.

Отже, страховик після отримання ліцензії на здійснення діяльності з прямого страхування та/або вхідного перестрахування за класами страхування іншого, ніж страхування життя, за класамистрахування 1 та/або 2 має право укладати договори, що включають різні комбінації ризиків за класами страхування, зазначеними в ліцензії такого страховика (з урахуванням особливостей та вимог, установлених законодавством України у сфері страхування для окремих класів страхування).

У пункті 2 глави 1 розділу I Положення № 182 встановлено, що:

- основні ризики – ризики, які для цілей Положення № 182 розуміються як страхові ризики, пов’язані з життям та/або пенсійним забезпеченням застрахованої особи (залежно від класу страхування: дожиття застрахованої особи до визначеного договором віку чи дати або вступу у шлюб, або народження дитини, смерть застрахованої особи), включення до договору страхування життя одного чи кількох з яких є обов’язковим і визначається вимогами Положення № 182 до відповідного класу страхування життя (підпункт 10);
- допоміжні ризики – ризики, які для цілей Положення № 182 розуміються як страхові ризики, інші, ніж основні ризики, пов’язані з життям, здоров’ям та/або працездатністю застрахованої особи [уключаючи смерть у результаті нещасного випадку, травми, критичні захворювання, хвороби, тілесні ушкодження, тимчасову та/або постійну (стійку) втрату застрахованою особою працездатності], які можуть бути включені до договору страхування життя додатково до основних ризиків у разі виконання умов, передбачених частиною восьмою статті 11 Закону про страхування, з урахуванням вимог Положення № 182 (підпункт 7).

Відповідно до пункту 101 глави 21 розділу VI Положення № 182 клас страхування 19 характеризується наявністю принаймні одного з таких основних ризиків, що передбачається у договорі страхування:

1) дожиття застрахованої особи до визначеного договором віку такої особи;

2) дожиття застрахованої особи до визначеної договором дати; 3) смерть застрахованої особи.

У пункті 102 глави 21 розділу VI Положення № 182 визначено, що клас страхування 19 може передбачати страхування допоміжних ризиків, пов’язаних із життям, здоров’ям та/або працездатністю застрахованої особи, на умовах, визначених Законом про страхування та Положенням № 182, виключно з основними ризиками, передбаченими в пункті 101 глави 21 розділу VI Положення № 182.

На думку Національного банку, страховик, який отримав ліцензію на здійснення діяльності з прямого страхування та/або вхідного перестрахування за класами страхування життя та за класамистрахування 1 та/або 2, які є класами страхування іншого, ніж страхування життя, має право укладати договори страхування життя (основних ризиків), зокрема за класом страхування 19, та може здійснювати страхування визначених законодавством України допоміжних ризиків у разі виконання умов, установлених у частині восьмій статті 11 Закону про страхування, та відповідних вимог Положення № 182.

Законодавство України не містить заборони укладати договори страхування життя за класом страхування 19, що передбачають основний ризик “смерть застрахованої особи в результаті нещасного випадку”.

Також законодавством України не заборонено укладати договір страхування життя за класом страхування 19, що не містить допоміжних ризиків.

У частині зазначення в договорі страхування життя за класом страхування 19 основного ризику “смерть застрахованої особи” Національний банк звертає увагу на таке.

У Законі про страхування визначено: у договорі страхування обов’язково зазначаються, зокрема, перелік страхових ризиків (частина друга статті 89 Закону про страхування); договором страхування визначаються конкретний об’єкт страхування, з яким пов’язані страхові інтереси страхувальника (іншої особи, визначеної у договорі страхування), та страхові ризики, що пов’язані з цим об’єктом страхування тапідлягають страхуванню за цим договором страхування (частина шоста статті 89 Закону про страхування); страхове покриття за конкретним договором страхування включає сукупність страхових ризиків, на випадок настання яких здійснюється страхування, об’єкт страхування, строк дії, грошовий еквівалент страхового захисту, а також територію дії страхового захисту (частина шоста статті 93 Закону про страхування).

У пункті 176 глави 27 розділу VII Положення № 182 визначено, що обсяг страхового покриття, уключаючи конкретний перелік страхових ризиків, страхових випадків, об’єкт, що підлягає страхуванню, варіант страхування (у разі його передбачення у загальних умовах страхового продукту), визначаються в договорі страхування в разі його укладення відповідно до загальних умов страхового продукту.

Отже, з метою однозначного розуміння страхувальником обсягу страхового покриття за договором страхування життя такий договір повинен містити конкретний перелік страхових ризиків, страхових випадків, які підлягають страхуванню за цим договором, як одну з істотних умов договору страхування. У визначенні страхового ризику та/або страхового випадку договору страхування життя страховик повинен чітко зазначити, смерть з якої причини (наприклад, з будьякої причини, у результаті хвороби чи внаслідок нещасного випадку) покривається таким договором.

Крім того, у пункті 1 частини третьої статті 8 Закону про фінансові послуги передбачено, що інформацією на ринку фінансових послуг, що вводить в оману, зокрема, є відомості, які містять неповні або недостовірні дані про істотні умови договору про надання фінансової послуги, до якої відноситься страхування. Поширення на ринку фінансових послуг інформації про фінансові та/або супровідні послуги, що вводить в оману, забороняється (частина друга статті 8 Закону про фінансові послуги).

Умова договору страхування, яка за змістом належить до одного розділу такого договору, не повинна викладатися або повторюватися в іншому за змістом розділі (не стосується умови, яка конкретизується в такому розділі) відповідно до пункту 6 розділу II Положення про особливості укладення договорів страхування зі споживачами, затвердженого постановою правління Національного банку України від 20.12.2023 № 175 (зі змінами).

Отже, **у договорі страхування життя у визначенні страхового ризику та/або страхового випадку, що передбачає смерть застрахованої особи, має бути чітко зазначено причину настання смерті, у зв’язку з якою така смерть буде вважатися страховим випадком**, наприклад “смерть застрахованої особи з будьякої причини”, “смерть застрахованої особи в результаті нещасного випадку”.

Зазначення в договорі страхування життя страхового ризику / страхового випадку “смерть застрахованої особи” без зазначення причини, через яку настала смерть, з подальшим наданням інформації про таку причину в іншому розділі договору страхування, зокрема в переліку виключень зі страхового випадку та обмежень страхування, може

вводити страхувальника в оману, оскільки визначення страхового ризику / страхового випадку містить неповну інформацію про істотну умову договору страхування.

Лист НБУ № 33-0007/47286 від 22.05.2026